

УДК 81'371

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТЕМИ “ВІЙНА” В ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ Б. ОБАМИ

Тхір М. Б.

У статті розглядається вплив лексичних одиниць семантичних полів теми “війна” на формування іміджу Б. Обами. Проаналізовано семантичні поля агресії, руйнації, жорстокості та авторитаризму, виділених в темі “війна” у промовах президента (2008–2013).

Ключові слова: семантичне поле, агресія, жорстокість, руйнація, авторитаризм, імідж, адресат.

В статье рассматривается влияние лексических единиц семантических полей темы "война" на формирование имиджа Б. Обамы. Проанализированы семантические поля агрессии, разрушения, жестокости и авторитаризма, выделенных в теме "война" в речах президента (2008–2013).

Ключевые слова: семантическое поле, агрессия, жестокость, разрушение, авторитаризм, имидж, адресат.

The article addresses the lexical items of the semantic fields of the theme "war" and their influence on Barack Obama's image formation. The author analyzes the semantic fields of aggression, destruction, authoritarianism and violence singled out in the theme "war" in the President's speeches (2008–2013).

Key words: semantic field, aggression, violence, destruction, authoritarianism, image, addressee.

Аналіз комунікативної стратегії дискредитації опонента та зреалізованої нею тактики непрямого викривання негативних дій переконує нас в тому, що тема війни в Лівії та комунікативні ситуації довкола війни – один з найбільш представлених аспектів у виступах президента Б. Обами. Тематика, пов'язана з війною, привертає увагу президента, і президент, відповідно, хоче привернути до неї увагу адресата. Кількість одиниць кожного із виділених семантичних полів теми війни в Лівії та їх застосування в контексті відіграє важливу роль у визначенні атрибутів іміджу президента, що й зумовлює актуальність даного дослідження. Мета цієї статті полягає у визначенні особливостей іміджу президента на основі аналізу лексичних одиниць семантичних полів, виділених в темі “війна” у його промовах. Матеріалом дослідження є промови президента США Барака Обами за час його президентської діяльності (2008–2013).

Географічною точкою, на яку акцентує увагу аудиторії президент, є держава Лівія, де відбувалися чи відбуваються військові дії з повалення диктаторського режиму Муаммара Каддафі та де задіяний американський військовий контингент.

Лексика президента щодо ситуації в Лівії представлена в основному мовними одиницями різних структурних рівнів семантичного поля війни. Термін “семантичне поле” будемо трактувати як “сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну або функціональну подібність позначуваних явищ” [1, с. 87]. Мовленнєвий контекст відображає критику жорстокого правлячого режиму лівійського уряду на чолі з М. Каддафі та військові дії, які спрямовані на повалення цього режиму.

У промовах президента на тематику війни в Лівії виділяємо такі семантичні поля:

а) агресії. Президент США спонукає лівійський народ та американських миротворців до рішучих військових дій проти лівійського уряду М. Каддафі: *to enforce the resolution through military action, to increase pressure, to cut off much of their source of supply, to order warships into the Mediterranean, to pressure Qaddafi, to stop the regime's attacks from the air, to answer Qaddafi's aggression, to escalate his attacks:*

I authorized military action to stop the killing and enforce U.N. Security Council Resolution 1973 [2].

Тут Б. Обама показує свої рішучі кроки шляхом проведення агресивної військової операції для зупинення вбивств та шляхом введення в силу Резолюції Ради ООН 1973. Дієслова *authorized*, *to stop* та *enforce* свідчать про рішучість президента, а одиниці семантичного поля агресії *military action* та *killing* створюють образ серйозності ситуації в Лівії;

б) руйнації. Нагадування президентом США про експлуатацію багатств держави, руйнування навколишнього середовища, знищення громадських інституцій правлячим режимом Лівії підтверджує те, що Б. Обама занепокоєний нехтуванням М. Каддафі демократичними принципами: *to exploit their wealth (people's wealth)*, *to leave Libya fractured and without civil institutions*, *to be destroyed*, *to be reduced to rubble*, *to be choked off*, *to be shut off* [2]:

Supplies of food and fuel choked off. Water for hundreds of thousands of people in Misurata was shut off. Cities and towns were shelled, mosques were destroyed, and apartment buildings reduced to rubble [The White House, Office of the Press Secretary, March 28, 2011, Remarks by the President in Address to the Nation on Libya, National Defense University, Washington, D.C.].

Moreover, even after Qaddafi does leave power, 40 years of tyranny has left Libya fractured and without strong civil institutions [The White House, Office of the Press Secretary, March 28, 2011, Remarks by the President in Address to the Nation on Libya, National Defense University, Washington, D.C.].

Б. Обама, виражаючи своє занепокоєння наслідками режиму М. Каддафі, використовує словосполучення *fractured Libya* та *without strong civil institutions*;

в) жорстокості. Акцент президента Б. Обама на військових втручаннях американського контингенту та скиненні режиму лівійського лідера М. Каддафі досягається великою мірою за допомогою негативної характеристики президента Лівії, передусім за допомогою змалювання його як жорстокого політичного лідера. Прикладами лексичних одиниць семантичного поля жорстокості є спільнокореневі одиниці *killings*, *killed*; *violate*, *violation*, *violence*, *violent*, *violator*; *tyranny*, *tyrant*; *brutality*, *brutal*, *brute*, а також лексеми *nightmare*, *massacre*, *assault*, *atrocities*, *crime*, *aggressor*, *genocide*, *punishment*, *perpetrator*, *injustice*, *terror*, *bloodshed*, *death*, *injured*, *slaughter*, *outrageous*, *threatened*, *painful*, *horrific*, які натякають на бруталність та жорстокість лівійського лідера, словосполучення прикметника з іменником *brutal repression*, *brutal suppression*, *ferocious attack*, *mass graves*, *mass atrocities*, *mass murder*, *brute force*:

These actions violate international norms and every standard of common decency. This violence must stop [2].

Confronted by this brutal repression and a looming humanitarian crisis, I ordered warships into the Mediterranean [2].

Такі лексеми та словосполучення семантичного поля жорстокості підсилюють ефект наслідків негативної діяльності лівійської влади та мають великий персуазивний вплив на адресата, спонукаючи його до підтримки президента щодо жорстокого правління лівійського уряду:

Faced with the potential of mass atrocities – and a call for help from the Libyan people – the United States and our friends and allies stopped Qaddafi's forces in their tracks [2];

In this particular country – Libya – at this particular moment, we were faced with the prospect of violence on a horrific scale [2].

Жорстокі дії лівійського режиму виражаються у промовах президента США Б. Обама такими полікомпонентними одиницями: *prospect of violence on a horrific scale*, *to be ruled by a tyrant*, *to murder opponents at home and abroad*, *to launch a military campaign against the Libyan people*, *to suffer a massacre*, *to begin a campaign of intimidation and repression*, *to be targeted for killing*, *to be attacked*, *arrested*, *sexually assaulted and killed*, *to shoot peaceful protesters*, *to be beaten*, *imprisoned and in some cases killed*, *to be forcefully put down*, *to choose the path of brutal suppression*, *to step up their assaults*, *threats and orders*, *to commit atrocities*:

Left unchecked, we have every reason to believe that Qaddafi would commit atrocities against his people [2].

A campaign of intimidation and repression began [2].

Тут слово *campaign* вживається як операція для підкреслення того, що уряд Лівії навмисне вдається до засобів залякування та репресії задля збереження влади.

Такі слова семантичного поля жорстокості, як *intimidation, repression*, викликають негативне ставлення адресата до дій лівійського лідера;

г) авторитаризму. Президент зосереджує увагу аудиторії і на придушуванні прав та свобод громадян Лівії режимом М. Каддафі: *Qaddafi's refusal to respect the rights of his people, to deny his people freedom, to face the cost of continued violators of human rights*. Такі лексичні одиниці, як *dictatorship, dictator, regime*, тощо викривають авторитарність М. Каддафі та спонукають реципієнта до формування образу Б. Обами як демократичного політичного лідера:

And with this enormous promise, the Libyan people now have a great responsibility – to build an inclusive and tolerant and democratic Libya that stands as the ultimate rebuke to Qaddafi's dictatorship [2].

У той самий час акцентується увага на невинних громадянах, мирних протестах, які пригнічуються та придушуються. Тим самим створюється певне протиріччя у свідомості аудиторії, яке призводить до підтримки Б. Обами у його діях та намірах стосовно повалення режимів. Прикладом можуть бути речення:

Innocent civilians were beaten, imprisoned, and in some cases killed. Peaceful protests were forcefully put down [2].

The democratic impulses that are dawning across the region would be eclipsed by the darkest form of dictatorship, as repressive leaders concluded that violence is the best strategy to cling to power [2].

Результати аналізу семантичних полів теми війни в Лівії наведено в таблиці.

Таблиця

Семантичні поля теми війни в Лівії	Кількість одиниць семантичного поля у 152 проаналізованих промовах (24 промови з контекстами війни в Лівії)	Відсоткове співвідношення (%) одиниць семантичного поля до загальної кількості одиниць семантичних полів теми "Війна в Лівії"
Агресія	104	33
Руйнація	24	8
Жорстокість	112	36
Авторитаризм	72	23
Усього	312	100

Отже, проаналізовані вище одиниці семантичних полів руйнації та агресії, з одного боку, сприяють створенню негативного образу лівійського уряду у свідомості адресата, а з іншого боку, формують імідж рішучого та небайдужого президента. Наголошуючи ж на рисах жорстокості та авторитаризму М. Каддафі, Б. Обама імпліцитно натякає на своїх, протилежних до лівійського лідера характеристиках, формуючи собі вигідний імідж сповідування демократичних принципів та поважання прав своїх громадян. Перспективи подальшого дослідження цієї тематики вбачаємо в аналізі комунікативної стратегії "пропаганда США як супер-держави", результати якого дозволять зробити висновки про формування інших атрибутів іміджу президента.

Література

1. Никитин М. В. Основы лингвистической теории значения / М. В. Никитин. – М., 1988. – С. 389.
2. www.whitehouse.gov. – Назва з екрана.